

B. STRUČNA TRIBINA

PRIOLOG RJESAVANJU ORGANIZACIJE POLJOPRIVREDNE SLUŽBE

Prije 8 godina vodile su se opširne, često i žučljive, diskusije o organizaciji poljoprivredne službe. Oštro je kritizirana forma zapošljavanja stručnjaka u upravi i prevladao je kurs osnivanja poljoprivrednih stanica kao jedine i isključive forme organizacije poljoprivredne službe. Društvo agronoma je još 7. XI 1954. g. formuliralo konkretan prijedlog organizacije poljoprivredne službe kod nas, ali od onda pa do 1962. g. ništa se nije iskristaliziralo nego je nastao još veći kaos. Umjesto čvrstih i dobro organiziranih kotarskih poljoprivrednih stanica formirano je mnogo »patuljastih« stanica koje su pod režimom samostalnosti financiranja, dobrim dijelom prekinule rad. U općinama nije sistematizacijom predviđena poljoprivredna referada, već navodna inspekcija, koja se negdje provodi, a negdje ne provodi. Tu inspekciju trebali bi provoditi honorarni inspektori-stručnjaci iz poljoprivrednih stanica, zadruga i drugih privrednih organizacija. O kvaliteti ove honorarne inspekcije, upravnog rada na razradi društvenih planova i praćenja njihove realizacije skoro ne možemo govoriti. Kotarski zadružni savezi apsorbirali su jedan dio stručnjaka koji su u trci za sadržajem rada obavljali poslove koje bi inače trebala obavljati stanica. Fitosanitetske stanice oduzimale su jedan dio zadataka poljoprivrednim stanicama.

U međuvremenu su osnovane i poljoprivredne komore i razna stručna udruženja pa se tako radilo u nekoliko kolosijeka. Tako se, na primjer, podaci o urodu maslina traže od organa uprave, od komora ili udruženja. Poljoprivredne komore su negdje djelovale kao udruženja poljoprivrednih dobara, pa čak i kao poljoprivredne stanice; nastojale su iz kotarskih fondova za unapređenje poljoprivrede ishoditi dotacije za provedbu raznih ogleda s krmnim biljem, melioracijom pašnjaka i slično. Zavladao je zakon jačega i snalažljivijega bez obzira u kojoj se organizaciji on nalazio. Sve se odvija u znaku parole: nitko nikoga ne treba, nema šablona, nek se svatko snalazi kako najbolje zna i umije. S poljoprivrednom problematikom svi se pomalo bave, to je široko područje u kojem se svatko osjeća pozvanim da pabirči. Masovno se likvidiraju poljoprivredne zadruge jer je njihova zadaća da se bave isključivo poljoprivredom, oduzimaju im se trgovine i ostale sporedne djelatnosti i ograničavaju ih na rentabilno poslovanje na nekoliko hektara obradive i napuštene zemlje. Linija, koja se provodi u jednom kotaru ne važi i za susjedne kotareve. Stručnjaci treba da težište rada bace na socijalistički sektor poljoprivrede i u kotarevima gdje je on minimalan, treba razvijati kooperativne odnose svagdje bez obzira na realne mogućnosti.

U posljednje vrijeme uvode se opet referade za poljoprivredu u općinama. Da li je to rezultat potrebe ili želja pojedinaca koji uspijevaju da uvjere organe uprave o njihovoj potrebi? Obzirom da se već dulje vremena ne pokreće pitanje organizacije poljoprivredne službe čini se da smo se pomirili s ovim stanjem. To će nam najbolje posvjedočiti posebna i stalna rubrika pod nazivom »Stručna tribina«.

Lakše je, međutim, sadašnje stanje podvrgnuti kritici, nego se prihvatiti uloge predlagača određenih mjera sređivanja postojećeg stanja, jer se često »baca oštrica« na predlagača mjera, a ne na mjere koje predlaže. Ne možemo se pomiriti s time da sve ovisi o kvaliteti stručnjaka na određenom radnom mjestu, jer time samo podržavamo sadašnje stanje. Potrebno je odrediti zadatke na određenom radnom mjestu i ako određeno lice ne odgovara, steći će praksu i iskustvo, ili će se u protivnom drugdje rasporediti, jer za svakoga treba naći mjesto u struci. Potrebno je imati u vidu podizanje društvenog sektora poljoprivrede, ali ne smije se zanemariti ni privatni sektor kome je poljoprivreda osnovno vrelo prihoda ili čak samo i dopunsko vrelo prihoda. Nadalje, treba imati u vidu i čuvanje zakonitosti u poljoprivredi kad smo već donijeli niz zakonskih propisa.

Sekretarijat za poljoprivredu u republici ima opravdanje za postojanje samo onda, ako ima svoje niže organe u kotarevima ili općinama. Drugim riječima slijedi moj prijedlog o reguliranju poljoprivrednih referada u kotarevima i općinama. Dobro analizirajmo ulogu ove službe prije negoli ju podvrgnemo kritici i »a priori«, odbacimo. Stručnjak u općini, koji uspije propagandom plasirati nekoliko hiljada voćnih sadnica i voditi brigu o tim nasadima, povećat će površinu pod voćnjacima za nekoliko desetaka hektara, čije bi podizanje u sklopu inače koštalo nekoliko milijuna dinara. Stručnjak u općini, makar ga nazvali svaštarom, može dati svoj doprinos podizanju poljoprivrede. Upravni poslovi i čuvanje zakonitosti u poljoprivredi i ribarstvu, vođenje statistike, izrada društvenih planova uz terenski rad rukovođenja raznim akcijama i pomoći poljoprivrednim stanicama može apsorbirati stručnjaka.

U svakom kotaru treba da djeluje jedna jaka poljoprivredna stanica operativnog karaktera, koja će prvenstveno raditi na jačanju poljoprivrede društvenog sektora i rješavati teže proizvodne zadatke kojima referenti u općinama nisu stručno dorasli. Referenti u općinama će im dobro doći kao pomoćni organi u rješavanju određenih zadataka. Stručnjaci poljoprivredno-šumarskih komora trebaju tačnije formulirati svoje zadatke i svojim članovima pružati one usluge koje im sada pružaju Udruženje poljoprivrednih dobara NR Hrvatske i Udruženje poljoprivrednih stanica, kada već »po sili zakona« trebaju biti članovi komora. U tom slučaju treba razmotriti pitanje potrebe postojanja ovih stručnih udruženja po liniji dobrovoljnosti upisa u članstvo ili obaveznog članstva u komori. U svakom slučaju organizacije treba opteretiti najviše sa jednim doprinosom, kotizacijom ili kako se još ne zove taj »najomiljeniji vid« samostalnog financiranja tih organizacija.

Taj kostur organizacije poljoprivredne službe trebamo postaviti i legalizirati ga. Teže je ući u ingerencije zapošljavanja stručnjaka u privrednim organizacijama, zadrugama i slično, jer tu još uvijek vladaju lokalistički principi, zaslužnost, navodno iskustvo i tu se teže probija. Novi kadrovi, u borbi za zapošljavanjem, učinit će sigurno kraj ovakvim shvaćanjima.

Inž. Franjo Romer

Prof. dr inž. Većeslav Pavlek :

AGRONOMI I PODUZEĆA ZA PROMET I PRERADU ŽITARICA
(»ŽITNI FONDOVI«)

Nije potrebno dokazivati da su pšenica i kukuruz ne samo temelj naše poljoprivrede, nego i čitave naše privrede. Prema tome, briga o njihovoj proizvodnji, čuvanju i preradi, prvenstveno onog dijela koji predstavlja robnu proizvodnju, spada u osnovne zadatke agronoma. Zato su agronomi temeljito zainteresirani za organizaciju i funkcioniranje poduzeća našeg žitnog fonda.

Budući da su prvenstveno upravo ova poduzeća zadužena za unapređivanje proizvodnje pšenice i kukuruza — počevši od sjemena i ugovaranja odnosno kooperacije u proizvodnji tržišnih viškova ovih kultura — a ne samo za otkup, preradu i promet postojećih viškova, postavlja se pitanje: da li su ta poduzeća osposobljena za te svoje funkcije i odgovornosti? Kao prvo, da li imaju stručne kadrove, koji mogu preuzeti sve te zadatke?

Odgovor je jasan — nemaju. A zašto ih nemaju?

Smatram da već danas imamo dosta stručnih kadrova, koji će preuzeti stručnu, moralnu i društvenu odgovornost za rad ovih poduzeća, i da možemo za svako poduzeće osigurati stručnjake za pšenicu, kukuruz, čuvanje i preradu, za mehanizaciju (jer žitarska poduzeća dobivaju čak i kombaine) i kontrahažu odnosno kooperaciju, kao i za općenitvredne rukovodioce. Zato predlažem, u skladu sa zaključcima Plenuma Saveza inženjera i tehničara NRH koji je održan u Karlovcu 4. VI 1962. te sa referatima plenuma Saveza poljoprivrednih inženjera i tehničara NRH u Osijeku 6. VII 1962. da naša društva predlože narodnim odborima i radničkim savjetima žitarskih poduzeća raspis natječaja za rukovodioce, kao i hitno primanje na rad u poduzeća ostalih potrebnih stručnjaka poljoprivredne i prehranbeno-tehnološke struke.

To je naše stručno, moralno, društveno i zakonsko pravo i dužnost.

Radi se o slijedećim poduzećima :

Red. broj	Naziv poduzeća	Sjedište poduzeća
1.	Industrijsko prehrambeno poljoprivredni kombinat	Vinkovci
2.	»Slavonija« poduzeće za promet i preradu žitarica	Županja
3.	»Slavija« poduzeće za promet i preradu žitarica	Vukovar
4.	»Croatica« poduzeće za promet i preradu žitarica	Osijek
5.	»Baranja« poduzeće za promet i preradu žitarica	Beli Manastir
6.	»Đuro Salaj« žitarsko prehrambeni kombinat	Valpovo
7.	»Đakovština« poduzeće za promet i preradu žitarica	Đakovo
8.	»Panuk« poduzeće za promet i preradu žitarica	Našice
9.	»Zvijezda« kombinat za promet i preradu žitarica	Sl. Brod
10.	»Požežanka« poduzeće za promet i preradu žitarica	Sl. Požega
11.	»Klas« poduzeće za promet i preradu žitarica	Nova Gradiška
12.	»Brać Rađenović« poduzeće za promet i preradu žitarica	Novska
13.	»Poljopromet« poduzeće za promet, preradu i do- radu žitarica i sjemenske robe	Virovitica
14.	»Nikola Miljanović-Karaula« žitarsko prehrambe- ni kombinat	Podr. Slatina
15.	»5. Maj« poduzeće za promet i preradu žitarica	Bjelovar
16.	»Ilova« zadružno poduzeće za promet i preradu žitarica	Grubišno Polje
17.	»Koprivnički elektromlin« poduzeće za promet i preradu žitarica	Koprivnica
18.	»Mlinar« mlinarsko poduzeće	Križevci
19.	»Moslavina« mlinarsko poduzeće	Kutina
20.	»1. Maj« poduzeće za promet i preradu žitarica	Sisak

21.	»Čakovečki mlin« poduzeće za promet i preradu žitarica	Čakovec
22.	»Bednja mlin« poduzeće za promet i preradu žitarica	Ludbreg
23.	Zagrebački paromlin »8. Maj« poduzeće za promet i preradu žitarica	Zagreb
24.	»Žitni fond« poduzeće za promet i preradu žitarica	Karlovac
25.	Motorni mlin »Sloboda« poduzeće za promet i preradu žitarica	Ogulin
26.	»Velebit« poduzeće za promet i preradu žitarica	Gospić
27.	»Žitni fond« poduzeće za promet i preradu žitarica	Gračac
28.	»Una« trgovačko poduzeće	Donji Lapac
29.	»Veležito« poduzeće za promet i preradu žitarica	Rijeka
30.	»Veletrgovina« veletrgovačko poduzeće	Crikvenica
31.	Elektromlin »5. januar« poduzeće za promet i preradu žitarica	Pula
32.	»Prerada« privredno poduzeće	Split
33.	»Konkurent« trgovačko poduzeće na veliko	Sinj
34.	»Jug« trgovačko poduzeće na malo i veliko	Dubrovnik
35.	»Neretvanski partizan« poduzeće za promet i preradu žitarica	Metković
36.	»Napredak« trgovačko poduzeće na veliko	Imotski
37.	»Žitoprerada« poduzeće za promet i preradu žitarica	Knin
38.	»Danilo Stampalija« poduzeće za promet i preradu žitarica	Zadar
39.	»Žitoprerada« poduzeće za promet i preradu žitarica Knin — samostalni pogon »Krka« Šibenik	Šibenik
40.	»Agrariacoop«	Zagreb
41.	»Sjeme-servis«	Frankopanska 16/II
42.	»Mlino-opskrba«	Zagreb
		Frankopanska 16
		Zagreb
		Matičina 2.